

ΣΩΤΗΡΗ Π. ΤΟΥΦΙΑΝ

ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ ΘΥΣΙΕΣ
(ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΧΡΟΝΙΚΑ 1943 - 44)

- ΒΙΓΛΑ
- ΕΛΕΥΘΕΡΟ
- ΑΓ. ΤΡΙΑΔΑ
- ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ

ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1988

Σωτήρη Π. Τουφίδη

Αγώνες και Θυσίες
(Μαρτυρίες Χρονικά 1943 - 44)

ΓΙΑΝΝΙΝΑ 1988

Konrad

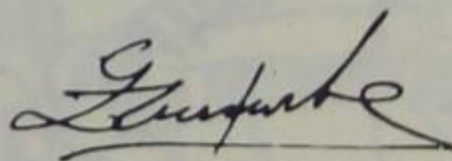

Τούτο το βιβλίο αφιερώνεται
σ' αυτούς που έδωσαν τη ζωή τους
για μια λεύτερη - ανεξάρτητη
και προκομμένη πατρίδα, στον
Αντιστασιακό Αγώνα 1941 - 1944.

«Οι ελεύθεροι λαοί οφείλουν να μάχονται
μ' όλες τους τις δυνάμεις ενάντια σ' όποιον
απειλεί την ελευθερία τους,
σ' όποιον καταπατάει τα εδάφη τους».

Ηρόδοτος

Κάθε αντίτυπο
υπογράφεται,
από το συγγραφέα

Κοπιράιτ:
Παράρτημα της Οργάνωσης
Π.Ε.Α.Ε.Α. Κόνιτσας
Διεύθυνση συγγραφέα:
ΣΩΤΗΡΗΣ ΤΟΥΦΙΔΗΣ
Κόνιτσα 44100
Τηλ. 0655 - 22.464
22.212

την επαρχία της Κόνιτσας και τις κοντινές της περιοχές, Πωγωνίου και Ζαγορίου. Φυσικά, το έργο μας δεν τελειώνει εδώ.

Πολλά ακόμα πρέπει ν' αναζητηθούν και να παραδοθούν διδάγματα στην άγραφη νεώτερή μας ιστορία.

Ας βοηθήσουν, όσοι μπορούν, σ' αυτόν τον πατριωτικό σκοπό...

Σ. Τουφίδης

Κόνιτσα, Ιούλης 1988.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πείνα - ληστεία - προδοσία

Με την εισβολή των Γερμανών στην Ελλάδα τον Απρίλη του 1941 και το Σύμφωνο Τσολάκογλου, που παράδινε τη χώρα στον Άξονα, οι νικημένοι Ιταλοί - ελέω Χίτλερ - έρχονται καταχτητές σε πόλεις και χωριά.

Η μαύρη σκιά της Κατοχής πέφτει βαριά στη χώρα μας και στις παραμεθόριες περιοχές της Ηπείρου οι συνθήκες ζωής του λαού γίνονται φοβερά δύσκολες.

Το χειμώνα του 1941 η πείνα θερίζει τους ανθρώπους· αιτία είναι η διαρπαγή, από τους καταχτητές, της σοδειάς και των αποθεμάτων της χώρας. Στην περιοχή μας η κατάσταση είναι απελπιστική και για έναν ακόμα λόγο· γιατί όλα τα παραμεθόρια χωριά είχαν λεηλατηθεί από την προηγούμενη ιταλική εισβολή του 1940.

Στις πόλεις οι άνθρωποι πεθαίνουν κατά δεκάδες και εκατοντάδες από την έλλειψη τροφίμων, θέρμανσης και ρουχισμού. Πολλοί ήταν εκείνοι που επέστρεφαν στα χωριά τους με την ελπίδα να βρούν κάποιες καλύτερες συνθήκες ζωής.

Στα καμποχώρια το καλαμπόκι (μπομποτά) έσωσε πολύ κόσμο τότε.

Καραβάνια ολόκληρα ταξίδευαν, αντιμετωπίζοντας ένα σωρό κινδύνους, προς την ψωμομάνα Μακεδονία κι απ' εκεί στη Θεσπρωτία ή στο μεγάλο κάμπο της Μουζακιάς (στην Αλβανία), για ν' αγοράσουν ή ν' ανταλλάξουν σιτάρι, αλάτι, λάδι κ.α.

Είναι αδύνατο να φανταστούν οι σημερινοί νέοι, που έχουν και «του πουλιού το γάλα», την κατάσταση της εποχής εκείνης.

Ο κόσμος έτρωγε ψωμί από γκόρτσα, κριθάρι, βρώμη, ρόβι, παλιουρόσπορο, βελάνια και ό,τι χόρτο ή καρπό μπορούσε να του ξεγελάσει την πείνα.

Αυτή την κατάσταση εκμεταλλεύτηκαν μερικοί ασυνείδητοι, φυ-

γόπονοι και καλοπερασάκηδες και απομυζούσαν το αίμα του λαού με τη μαύρη αγορά.

Τιμαλφή, ραπτομηχανές, ρούχα και ό,τι άλλο φανταστεί κανείς, ανταλλάσσονταν (αντί πινακίου φακής) με λίγες οκάδες καλαμπόκι.

Σ' αυτά τα δεινά που βρήκαν το δυστυχή λαό, προστέθηκαν κι άλλα χειρότερα από ντόπια ελέεινά στοιχεία που επιδίδονταν στη ληστεία.

Χωρικοί αρματωμένοι με γκράδες και άλλα όπλα, ενέδρευαν στα περάσματα των δρόμων και αρπαζαν το σιτάρι, το λάδι και ό,τι άλλο μεταφέρονταν στα χωριά. Μερικές φορές σκότωναν και τους αγωγιάτες¹.

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι ληστές δρούσαν με την αντοχή ή και τη συνεργασία των Ιταλών.

Τα ζώα κλέβονταν από τη βοσκή ή τη στάνη αλλά και μές απ' το κελάρι των σπιτιών ακόμα.

Τέλος, φοβερή μάστιγα στα χωριά είχαν γίνει τα ιταλικά αποσπάσματα των Καραμπινιέρων, που γυρόφερναν αναζητώντας κρυμμένα όπλα και μ' αυτό το πρόσχημα επιδίδονταν, εκτός του άγριου ξυλοδαρμού και στο «πλιάτσικο» των κατοίκων, σε βιασμούς κ.λ.π.

Είν' αλήθεια ότι στα χωριά υπήρχαν αρκετά κρυμμένα όπλα. Άλλα είχαν μείνει σκόρπια δω κι εκεί από τις μάχες του 40 και την υποχώρηση των Ιταλών και άλλα έφεραν μαζί τους πολλοί στρατιώτες όταν γύρισαν στα σπίτια τους, από την Αλβανία.

Ο λαός διαισθάνονταν πως γρήγορα θα του χρειαζόνταν αυτός ο οπλισμός, γι αυτό τον έκρυβε με πείσμα.

Ο εχθρός γνώριζε το κρύψιμο των όπλων και έκανε το παν να τα μαζέψει· σ' αυτό είχε βοηθούς και τους ντόπιους προδότες που τον κατατόπιζαν, όσο μπορούσαν, με υπερβάλοντα ζήλο, πολλές φορές.

Συλλήψεις ξυλοδαρμοί και σκοτωμοί ήταν καθημερινά γεγονότα στα χωριά της περιοχής μας.

Σημείωση 1. Ένα χαρακτηριστικό περιστατικό είναι το παρακάτω:

Δύο πρώτα ξαδέρφια από το Μεσοβούνι Ζαγορίου, ο Νίκος και Πασχάλης Κωστόπουλος μαζί με τέσσερις Κερασοβίτες (από την Αγ. Παρασκευή Κόνιτσας) ληστεύτηκαν και σκοτώθηκαν από Τσάμηδες στην περιοχή Μαζαρακιάς Ηγουμενίτσας. Εξαφάνισαν ακόμα και τα πτώματα οι απαίσιοι ληστές. Οι Κερασοβίτες ήταν: Ο Αλκιβιάδης Ε. Κοτούλας, ο Σπύρος Γ. Γκουγκέτας, ο Ιωαν. Χ. Γκουγκέτας, ο Αποστ. Ν. Κότινας. Αργότερα σκότωσαν και τους Αποστόλη και Κώστα Κεράτση από το ίδιο χωριό.

Είναι πασίγνωστος ο αρχιτρομοκράτης και βασανιστής Τζούλιο, Ανθ/στής της Καραμπινιερίας στην Κόνιτσα.

Παρά τις φοβερές πιέσεις του εχθρού, πενιχρή ήταν η συγκομιδή των ιταλικών αποσπασμάτων. Οι χωρικοί πατριώτες κράτησαν αρκετά όπλα, με τα οποία εφοδίασαν τις πρώτες αντάρτικες ομάδες, όταν σε λίγο ακούστηκε το εγερτήριο σάλπισμα του Ε.Α.Μ. για τη δημιουργία του Αντάρτικου.

Για να κατανοήσουν καλύτερα οι νεώτεροι τα παραπάνω και να εισχωρήσουν βαθύτερα στο πνεύμα της εποχής εκείνης, παραθέτουμε απόσπασμα από αφήγηση του Κερασοβίτη Σπ. Γαλάνη, μιας ζωντανής μαρτυρίας εκείνων των δύσκολων καιρών:

«Περίοδος 1942. Κατοχή, σκλαβιά, πείνα, δυστυχία, τρομοκρατία, κλεψιές δολοφονίες για ένα κομμάτι ψωμί. Ο θάνατός σου, η ζωή μου. Πάλη για τη ζωή με χίλιους δυο κινδύνους, που το χωριό μας πλήρωσε με πολλά θύματα, από Ιταλούς και Γερμανούς.

Παρασκευή μετά το Πάσχα· Απρίλης μήνας. Ξεκινήσαμε δυο, με τα ζώα μισοφορτωμένα λάδι, να πάμε να τ' αλλάξουμε με καλαμπόκι στη Μακεδονία. Προορισμός μας: το βράδυ να κοιμηθούμε στο Χάνι του Ντέτσιου. Περνώντας απ' τη Ζιούζιουλη το απόγευμα είδαμε του ζιουζιουλιώτες να χορεύουν στην πλατεία τραγουδώντας τη φτώχεια τους και διατηρώντας τα έθιμα...

Κατεβήκαμε στο χάνι και κοιμηθήκαμε εκεί, όπου βρήκαμε κι άλλους, χωριανούς που γύριζαν, άλλοι φορτωμένοι κι άλλοι με ζώα. Το πρωί ξεκινήσαμε, ο καθένας το δρόμο του. Πέρασαμε το «Λυκοκρέμασμα» το λάκο της Φάσας και πήραμε τον ανήφορο για το χωριό Δασύλλιο. Όποιος πέρασε, θα θυμάται τα σταφάνια - βράχια που είχε εκεί, απόκρημνα.

Ξαφνικά ακούμε χλαλοή από ζώα με κυπριά, φωνές ακαταλαβίστικες και απότομα ξεπροβάλλει από το πέτρινο στεφάνι κι ερχόμαστε φάτσα με το απόσπασμα περισυλλογής όπλων του φασίστα τρομοκράτη Ιταλού Τζούλιο· πρώτος αυτός στη φάλαγγα.

Ήταν πολύ αργά να γλιτώσουμε από τα νύχια του.

- Στόπ. Μας λέει και με το διερμηνέα του, μας ρωτάει από πού είμαστε και που 'ναι τ' όπλο μου.

- Δεν έχω, του λέω. Λύσσαξε.